

ACC. N:R. 2047 2047

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Västerbotten Upptecknat av: Olov Eriksson

Härad: Degerfors t.g. Adress: Degerfors

Socken: Degerfors Berättat av: _____

Uppteckningsår: _____ Född år _____ i _____

Uppteckningen rör _____

Säg om en klok lapp. 1-13

Skriv endast på denna sida!

Gamle Sjöström, vilken dög för ett par år sedan, brukade berätta många gamla sägner och en av dessa skall jag nu återgiva. Den skall hava utspelats i början av 1800 - talet i Tegsnäs by och handlar om en lapp kallad "Spå Klemet", emedan han kunde spå och en gammal soldat vid namn Tiger, vilken sades hava varit med i finska kriget, men ej fått deltaga i någon drabbning, ty befälet var färdiskt sades det. Den gamle Sjöström visste ej huru långt bort eller vart Tiger dragit under kriget, ty det förmälde ej sägnen, men troligen hade Tiger tillhört den bataljon av Västerbottens regemente, som under major Childt kapitulerade vid Kalix.

Men det var ej om kriget jag nu skulle berätta, ty om detta hade ej Sjöström hört mera än det jag nämt. I stället hade han så mycket mer att säga om Tiger och "Spå Klemet". Med denna lapp, stod ej den gamle soldaten på särdeles god fot, och det gjorde för resten ingen, ty lappen spådde sjukdommar och olyckor på alla, som nekade honom något. Tiger kunde likväl ej lappen skada till personen, ty han hade avlagt trohetsed åt tre svenska konungar, men i stället fingo

hans kreatur sitta emellan och dogo det ena efter det andra. Soldaten förlorade nu tillmodet och beslöt att hämnas. En vaacker dag fick han tag i lappen, band fast dennes ben fäst vid en timmerstötting med lappens ansikte vänt mot marken, spände en häst för och lät lappens kropp, under det han körde i det vildaste karrier efter en stenig väg, släpa efter. Egentligen borde ju lappen nu hava struktit med, men när soldaten bundit lös lappens fötter, var denne lika kry som förr, ty lappen hade friat sig för de flesta skarpa föremålen.

En annan gång tog Tiger spå Klement och stoppade ned honom i en vak på Vindelälven, men lappen var före Tiger uppe i byn. Lappen hade förvillat soldatens syn, så att i verkligheten hade Tiger ej stoppat ner honom.

Soldaten var ganska stark varom ännu en sten å Gumboda hed, vilken Tiger lyft vittnar. Den är stor som ett ordentligt hästlass och har efter den jättestrake soldaten fått namnet "Tigers sten". Denna sin jättestyrka använde han mot den hatade lappen. Vid ett av dennes besök hos honom, fattades denne ben och slungade honom med full kraft mot spiselkanten, som bestod av gråsten. Lappens huvud syntes ett ögonblick snedvändt, men snart var det som förr och intet yttre våld kunde förmärkas.

Slutligen en natt, när Tiger var borta, kom lappen till Tigers gård och försökte fönstervägen intränga i dennes stuga.

Tigers hustru tog då i brist på annat en grynstamp och dammade till mot lappens huvud. Lappen föll ty han hade ej friat sig för grynstampen. "Ska ja kunna tro att han ligger här och lömskes", sa gumman gick ut och gav honom några slag till.

Tigers hustru ständes sedermera inför domstol för dråpet å

spå Klement, men framhöll att hon gjort det av nödvärn, då lappen skulle intränga i stugan. Hon måste likväl "sitta inne" en tid, för att hon gått ut och slagit lappen, men många skänkor kommo henne till del av Umeå stads handlande, vilka lappen tvingat att giva sig allt vad han begärde. Nekade någon brukade han spå sjukdomar, ja till och med löss på dem sadet det.

En berättelse förmäler att lappen natten före sin död, mött hin håle mellan Granön och Tegsnäset. Förr när de träffats, hade hin gått ur vägen, men nu måste lappen göra det. Över detta lärer lappen till någon hava uttryckt sin undran och funderat vad som skulle hända honom.

Spå Klement begravs på Degerfors kyrkogård vid norra hörnet av kyrkan (den nu rivna) och på hans grav har det ännu ej kunnat växa något gräs.

Så lyder i korthet gamle Sjöströms berättelse och utom honom har en del andra personer berättat den och de olika berättarnas "spå Klemethistoria överensstämman fullkomligt.

Olov Eriksson.

Degerfors